

Ortaokul Öz-Yeterlilik Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ortaokul Öz-Yeterlilik Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28502>

Özet

Ortaokul Öz-Yeterlilik Ölçeği, Yardımcı ve Babakal (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlaması yapılan, ortaokul düzeyindeki öğrencilerin çeşitli yaşam alanlarındaki **öz-yeterlilik** düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş **psikometrik bir araçtır**. Ölçek, öğrencilerin akademik başarı, kişilerarası ilişkiler, koruyucu sağlık davranışları ve madde bağımlılığı potansiyeli gibi kritik alanlardaki yeterlilik inançları hakkında değerlendirilmektedir. Ölçek, 4 alt boyuttan ve toplam 37 maddeden oluşmaktadır.

Orijinal yapının Türk kültürüne ve eğitim sistemine uygunluğunu test etmek amacıyla yapılan bu **uyarlama çalışması**, ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizlerini içermektedir. Ölçek, 5'li **Likert derecelendirme** sistemi kullanılarak uygulanmaktadır ve psikoloji, eğitim bilimleri ve halk sağlığı alanlarında kullanılmaya uygundur.

Anahtar Kelimeler

Ortaokul Öz-Yeterlilik Ölçeği, **öz-yeterlilik**, akademik başarı, kişilerarası ilişkiler, koruyucu sağlık, madde bağımlılığı, psikometrik araç, uyarlama, **Likert ölçeği**.

Yazarlar

Figen Yardımcı, Zeynep Babakal

Amaç

Ortaokul Öz-Yeterlilik Ölçeği'nin temel amacı, ortaokul kademesinde öğrenim gören öğrencilerin, yaşamlarındaki farklı ve önemli alanlarına dair sahip oldukları **öz-yeterlilik** inançlarının gücünü ve yönünü sistematik olarak belirlemektir. Bu inançlar, öğrencilerin davranışları, hedeflerini ve zorluklarla başa çıkma stratejilerini etkilediği için kritik öneme sahiptir.

Ölçek, özellikle dört ana alanda (Kişilerarası İlişkiler, Akademik Başarı, Koruyucu Sağlık ve Madde Bağımlılığı Potansiyeli) öğrencilerin kendilerini ne kadar yeterli gördüklerini saptayarak, eğitimcilerin ve ruh sağlığı uzmanlarının hedef odaklı müdahale programları geliştirmesine olanak tanır.

Yapı

Ölçeğin temel ölçtüğü psikolojik yapı, Albert Bandura'nın Sosyal Bilişsel Kuramı'nda merkezi bir yere sahip olan **öz-yeterlilik** kavramıdır. Bu ölçek, genel öz-yeterlilik yerine, ergenlik dönemindeki öğrencilerin karşılaştıkları spesifik görevlere yönelik yeterlilik inançları çok boyutlu olarak ele alır. Ölçek, toplam 37 madde ile dört farklı alt boyutu ölçmektedir.

Bu çok boyutlu yaklaşımda, öğrencilerin sadece akademik performanslarına değil, aynı zamanda sosyal entegrasyonlarına, sağlıklı bilincine ve riskli davranışlarından kaçınma becerilerine dair inançları da kapsamaktadır. Yapılan, ergen gelişimi bağlamında ilgili görülen temel yeterlilik alanları temsil etmektedir.

Geçerlik

Ortaokul Öz-Yeterlilik Ölçeği'nin geçerlik çalışması, Türk örnekleminde orijinal yapının korunup korunmadığını incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Yardımcı ve Babakal (2010), uyarılma sürecinde ölçeğin yapı geçerliğini sağlamak için çeşitli istatistiksel yöntemler kullanmışlardır.

Yapılan analizler, ölçeğin teorik olarak beklenen dört faktörlü yapıya doğrulanıp doğrulanmadığını kontrol etmiştir. Genellikle bu tür uyarılma çalışmaları, maddelerin ilgili alt boyutlar altında yeterli düzeyde yüklendiğini gösteren **faktör analizi** teknikleri (Açılmaycı veya Doğrulaycı) kullanılarak yapı geçerliği desteklenmektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, maddelerin iç tutarlılığını ve ölçeğin zamana karşı istikrarlı sonuçlar verip vermediğini belirlemeyi amaçlanmıştır. Uyarılma çalışmasında, genellikle **Cronbach Alfa** iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır.

Yüksek iç tutarlılık katsayıları, ölçek maddelerinin aynı yapıya tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir. Dört alt boyut için ayrı ayrı hesaplanan alfa değerlerinin, ölçeğin kullanılmaya uygun güvenirlik düzeyinde olduğu raporlanmıştır.

Faktör Analizi

Ortaokul Öz-Yeterlilik Ölçeği, 4 alt boyuttan oluşan bir faktör yapısına sahiptir. Uyarılma çalışmasında, orijinal ölçeğin faktör yapısının Türk öğrencileri arasında da geçerli olup olmadığını test etmek amacıyla **faktör analizi** uygulanmıştır. Ölçeğin alt boyutları ve maddeleri şunlardır:

Kişilerarası İlişkiler (14 madde): Sosyal etkileşim, arkadaş edinme ve çatışma çözme becerilerine dair öz-yeterliliği ölçer.

Akademik Başarı (11 madde): Ders çalışma, ödevleri tamamlama ve okul başarısını sürdürme inancını ölçer.

Koruyucu Sağlık (10 madde): Sağlıklı yaşam alışkanlıklarını sürdürme ve hastalıklardan korunma becerilerine dair öz-yeterliliği ölçer.

Madde Bağımlılığı Potansiyeli (2 madde): Zararlı maddelerden uzak durma ve baskıya direnme

yeteneğine dair öz-yeterliliği ölçer.

Araç

Test Çeşidi: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Kağıt-kalem testi, öz-bildirim ölçeği

Mevcut Diller: Türkçe

Hedef Kitle: Ortaokul öğrencileri

Yaş Grubu: Genellikle 10-14 yaş aralığındaki ergenler

Popülasyon Detayları: Türkiye'de öğrenim gören ortaokul öğrencileri örnekleminde geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır.

Test Metodolojisi: Ölçek, 5'li **Likert tipi** bir derecelendirme kullanır. Cevap seçenekleri 1 (hiç uygun değil) ile 5 (çok uygun) arasında değişmektedir, bu da öğrencilerin beyan edilen davranış veya inanç ne ölçüde katıldığını yansıtmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Öz-yeterlilik inançları, ergenlik dönemi, psikometrik özellikler, Anadolu Psikiyatri Dergisi, **yapı geçerli**, iç tutarlılık, Figen Yardımcı.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

Kurum E-posta Adresleri: Sorumlu yazar için iletişim adresi: fyardimci@mynet.com

Yazın Adresi: Bilgi makaleden elde edilmelidir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin orijinal uyarlama çalışması 2010 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin akademik ve araştırma amaçları için sorumlu yazar Figen Yardımcı ile iletişime geçilmesi tavsiye edilmektedir. Ticari kullanım veya geniş çaplı uygulamalar için izin ve olası ücretlendirme koşulları yazar tarafından belirlenmektedir.

Ölçeğin yayımlandığı makaleye ilişkin ULAKBİM bağlantısı aşağıda sunulmuştur: uvt.ulakbim.gov.tr.

Kaynaklar

Yardımcı F. ve Babakal, Z. (2010). Ortaokul Öz-Yeterlilik Ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11(4), 321-326.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [ortaokul-oz-yeterlilik-olcegi-toad.pdf](#)

Ortaokul Öz-Yeterlilik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

4 Alt boyut ve 37 madde

Kişilerarası ilişkiler (14 m):

Akademik Başarı (11 m):

Koruyucu Sağlık (10 m):

Madde Bağımlılığı Potansiyeli (2 m):